

ישראל חייבת לשים למטרה את "ראש התמנון" ? איראן

written by ד"ר יוסי מנשروف | 16.01.2024

ישראל חייבת לפעול נגד איראן במסגרת דוקטרינת הביטחון הישראלית שהיא נדרשת לגבות מחדש לאחר ה-7 באוקטובר. במסגרת ההגנה על גבולותיה, היא אינה יכולה להסתפק בלחימה נגד שלוחיה של איראן אלא צריכה להציג למטרה את איראן, בהתאם לתפקיד הקריטי שלו בערעור ביטחונה של ישראל.

מאז ה-7 באוקטובר ניטשה מחלוקת באשר למידת מעורבותה של איראן במתקפת חמאס, בדגש על השאלה האם ידעה מראש על המתקפה והייתה שותפה לתוכניתה. גם אם טהראן לא ידעה על המתקפה, אחראיתה לטבח ולטרור המזועע מצד חמאס ברורה ככל. למעשה, חמאס לא יכול היה לבצע את המתקפה ללא הסיווג השיטתי שקיבל מטהראן לאורך עשרות השנים.

מבין המידע שפורסם מאז המתקפה, התחדדה האחריות והמעורבות האיראנית. ראשית, ראשי הזורע הצבאי של חמאס עמדו בקשר שוטף עם ראשי המערכת הביטחונית באיראן, ותוכננו איתם את מהלכיהם נגד ישראל. בראיון לתקשורת האיראנית, ב-8 בנובמבר, הדגיש אסמאעיל כותרי, כיום חבר ועדת חוץ וביטחון במילס האיראני, וב עבר מפקד בכיר במשה"מ (שירות בין היותר כמפקד כוחות משא"מ בטהראן), את שותפות מפקד כוח קודס במשה"מ, קאסם סולימאני (שהוסל ע"י ארה"ב בנואר 2020), בתכנון מתקפות חמאס.

שנית הבהיר שמפקד הזורע הצבאי של חמאס, מוחמד דף, תכנן ביחד עם סולימאני רבים מהמבצעים של חמאס, ולכן "היכולת הדרישה למבצע זה אינה נוגעת ליום או יומיים אלא יותר כמה שנים אחרת". מעבר לתוכנית, שנית הזכיר את אחוריות של טהראן לבניין הכוח של חמאס ואומרו ש"חיזית ההתנגדות מלאה את ידיהם של חמאס והג'ihad האסלמי בעזה, וכך חמאס ביצעה את המבצע הזה באמצעות יכולות גבוהות". שיתוף הפעולה האינטנסיבי הזה נמשך גם לאחר חיסול סולימאני, ורד את המשבר ביחסי איראן-חמאס בעקבות תמיכת חמאס במורים הסורים. כזכור, בשנים הראשונות לפרוץ המלחמה בסוריה פינה חמאס את מפקודותיה מסוריה לקטר, ומחבלים מהזורע הצבאי שלה אף השתתפו בקרבות לצד המורדים נגד כוחותיו של אסד.

עם זאת, היא שינה את מדיניותה בהמשך, וביתר שאת לאחר שהסתבר שאסד הצליח לשרוד בעקבות התמייצה שקיבל מרוסיה ומיראן. היחסים בין אסד לחמאס לא שוקמו במלואם מאז (למרות הפגישה ההיסטורית בدمشق בין אסד לבכירים חמאס, ח'ליל אל-חיה ואוסמה חמדאן, באוקטובר 2022). עם זאת, מסתמן ששיתוף הפעולה בין איראן לזרע הצבאי בחמאס נמשך לאורך השנים, למرات ניסיונה של איראן לחזור תחת חמאס ברצעת עזה, בעיקר באמצעות

כז, במאמר שפרסמה בדצמבר הסבירה חוקרת הזרה הפלסטינית, לילא סאורת (Leila Seurat) ממכון המחקר The Arab Centre for Research and Political Studies את נגשיותה לחמאס באמצעות ראיונות שקיימה עם בכירי הארגון בעזה ולבנון, שבכירי הזרע הצבאית, ובראשם סגן מפקד הזרע, מרואן עיסא, שמרו לאורך השנים על יחסים איתנים עם איראן, חרף הפגיעה ביחסים איראן-חמאס בשל המלחמה בסוריה. במסגרת זאת, ציינה, "נагע עיסא לבקר בטהראן כל אימת שהתאפשר לו".

זאת ועוד, הצהרות מטהראן אף חידדו את ההבנה לגבי תרומתה המכרעת של טהראן בפיתוח מערך המנהרות של חמאס. בריאיון לתקשורת האיראנית באמצעות נובמבר סיפר הפרשן האיראני אמריר מוסוי, המקורב לחוגי המשטר בטהראן ונחשב לאחד משופריו הראשיים לתקשורת הערבית, שסולימאני הפקד בידי חמאס טכנולוגיות מתקדמות לטובת קידום מערך התת-קרקע שלו. לדבריו, חמאס קידם את המערך הזה בזכות פיקוח ישיר של סולימאני על הצד הטכנולוגי שהפקיד כוח קודס בידי חמאס, ובזכותו הצליחה חמאס להקים ברחבי עזה מערך תת-קרקע משוכל. בהקשר זה הסביר שמחבלים חמאס בנו את המנהרות כך שתהיינה עמידות בפני הכנסת גזים רעילים או ניסיונות להצפן בהםים.

לצד זאת, בראשית ינואר חשף צה"ל תשתיות טרור ורכיבי ייצור ופיתוח טילים מדוקים של חמאס בהנחיה איראנית בדרגת תופאץ שבצפון רצועת עזה. חסיפה זו מחדדת את הידיעה שאיראן הבריחה ידע מתקדם לרצועת עזה, באמצעות הדרכות שהעבירה למומחי חמאס והג'יהאד האסלמי בשטחה (כפי שהצהיר בפומבי נציג הג'יהאד האסלמי בטהראן, נاصر אבו-שריף, בריאיון לתקשורת בנובמבר 2018). גם הಹשנות שקיבל בטהראן מוחמד זווארי (חוסל ב-2016), ממוקימי מערך הכתב"מים של חמאס, ממחישות את נחישותה של טהראן לייצא את הידע שלא לידי חמאס בעזה, ככלו משלימה למערך המנהרות שנתקל בקשי מסויים לאחר שמכרים תחת סיסי פעלה מולו באופן חלק).

יחסים איראן-חמאס אינם יחס מרות אלא שותפות אסטרטגיית, שבמסגרתה טהראן מצידת את חמאס במיטב הטכנולוגיות והامل"ח שברשותה. במסגרת דוקטורינת הביטחון החדשה שיישראל נדרשת לבש, היא אינה יכולה להשלים עם החתרנות האיראנית ברצועת עזה. לפיכך, כאמור משלים לשלית צבאית ישראלית ברצועת עזה ולהקמת מערך מסכל בציר פילדלפי או בסביבתו, היא חייבה לפעול ישירות נגד איראן. זאת בהתאם לצפי שתsha"f לשקם את חמאס לאחר המלחמה, בהיותה "ראש התמנון" והספק העיקרי שמאמן, ממון, מחמש ומציד את חמאס.

בהתאם לכך, ולאור אחוריותה של איראן גם לקידום הטror בגבולות הצפוני של ישראל, על ישראל לאמץ אסטרטגייה חדשה ועductive כהגנה עצמית נגד הפעולות שאיראן מקדמת להשמדת ישראל באמצעות כיתורה תחת איום ממשוני בלתי נסבל. תכלייתה תהיה למנוע תקומה והתבססות של מליציה המוגבה בידי איראן בגבולות ישראל. במסגרת זאת, נהיר כי לצד

מאכזיה השותפים בראצועת עזה, על ישראל לפגוע ישירות בתחום איראן באותו היכולות שAIRAN מעניקה לשולוחיה באזר, לצד המשך פעילותה נגד כוח קודס. כך, עליהקדם מתקפות מוקדמות נגד יכולות הכתב"ם ותוכנית הטילים של AIRAN, מתוך הנחה מבוססת שאמל"ח שקיים בידי AIRAN מגיע בסופו של דבר לשולוחיה באזר.

לצד זאת, ישראל אינה יכולה לאפשר את המשך המימון שטהראן מעניקה לחמאס. לכן, לצד מדיניות הסנקציות, שהוכח שאין בכוחה למנוע מהלוטין את המשך המימון האיראני, על ישראלקדם חנק של המקורות הכספיים שבאמצעותם AIRAN מעבירה את המימון, כולל חלפוני כספים שבאמצעותם מתבצעות עסקאות חוואלה עם חלפנים מרצועת עזה.

הפעולות האינטנסיבית הישראלית המוצעת נגד AIRAN אינה צפוייה להביא למלחמה עם AIRAN, ראשית משום שטהראן תחשוש שמלחמה כזו תשחק לידי ישראל כיון שתאפשר לה לתקוף את מתקני הגרעין שלה. שניית, לאור משבר הלגיטימציה המתמשך שהמשטר סובל ממנו ספק רב אם יבחר להכנס עצמו למלחמה שתסכן את שרידותו מביתו. שלישיית, טהראן מבינה שבתרחיש של מלחמה נגד ישראל תתקשה ארה"ב לעמוד מנגד ותיאלץ להשתתף במלחמה נגזרת מחשיבותה האסטרטגית של ישראל עבור מדיניות ארה"ב באזר, ושותפות הערכיים הקושרת בין ישראל לארה"ב בברית عمוקה.